

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 22 februari 1939 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om anslag till statsbidrag till inköp av konstgödsel i de fyra nordligaste länen.

(1:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 173 av herr *Carlström m. fl.* samt II: 256 av herr *Lindmark m. fl.* har hemställts, att riksdagen under nionde huvudtiteln till en ny anslagspost: Bidrag till inköp av konstgödsel i de fyra nordligaste länen, måtte bevilja ett förslagsanslag av 700,000 kronor att disponeras enligt i motionerna angivna grunder.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionerna, får utskottet hänvisa till dessa.

Vid 1938 års riksdag framställdes ungefär enahanda yrkande i då väckta motioner (I: 195 och II: 307).

Jordbruksutskottet, som behandlade motionerna och i vederbörlig ordning införskaffade yttrande över desamma från lantbruksstyrelsen, anförde efter redogörelse för innehållet i detta yttrande i sitt av riksdagen godkända utlåtande ur 100 enhälligt följande.

»Utskottet delar motionärernas uppfattning därom, att en ökad användning av konstgödsel i de fyra nordligaste länen skulle stimulera framförallt odlingen av fodermedel. Jordbrukarna torde därigenom kunna göra sig mera oberoende av inköp utav foder från utlandet. Med hänsyn härtill anser sig utskottet böra tillstyrka, att staten vidtar åtgärder för främjande av konstgödselanvändningen i nämnda län.

I det av lantbruksstyrelsen över motionerna avgivna yttrandet har styrelsen — trots det obestriddliga stora konstgödselbehovet för jordbruket i Norrland och ehuru starka skäl föreligga att effektivt främja det norrländska jordbrukets produktionsförmåga — likväl funnit subsidieformen vid inköp av konstgödsel knappast vara den bästa lösningen härför. Styrelsen har därvid förmenat, att tillräckliga förutsättningar för rationell konstgödselmedelsanvändning i Norrland i allmänhet ännu icke torde förefinnas. I stället har styrelsen velat tillstyrka anordnandet av praktisk kursverksamhet rörande det egentliga jordbrukets växtodling.

Utskottet, som anser de av lantbruksstyrelsen i fråga om subsidieformen vid inköp av konstgödsel uttalade farhågorna i viss mån överdrivna, vill i princip biträda förslaget i motionerna om anvisande av statsbidrag till in-

köp av konstgödsel i de fyra nordligaste länen. Vidkommande formerna för denna bidragsverksamhet ha motionärerna tänkt sig, att jordbrukarna i Norrbottens län skulle erhålla ett bidrag av 3 öre för varje inköpt kilogram konstgödsel, medan jordbrukarna i de övriga länen skulle erhålla 2 öre för kilogram. Genom en sådan anordning skulle statsbidraget bli lika för kustbon och jordbrukaren bosatt inemot norska gränsen, medan inköpspriset för den förstnämnde torde vara avsevärt lägre än för den sistnämnde. Motionärernas förslag synes alltså icke komma att skapa rättvisa. Något bärande skäl för att lämna större bidrag i Norrbottens län än i de tre övriga länen lär ej heller ha förebragts. En ordning, som härutinnan synes verka mera rättvis än motionärernas förslag, torde det system med fraktbidrag, som praktiserades under budgetåren 1931/1932 och 1932/1933, utgöra.

Konstgödsel fraktas till de norrländska hamnarna med fartyg. Priset å de olika gödselmedlen torde därför vara ungefär enahanda i de olika norrländska hamnstäderna. Å övriga orter stiga priserna i regel med vad som åtgått i fraktkostnader från hamnarna.

I anslutning till det anförda vill utskottet föreslå, att fraktbidrag må utgå för sändningar av för jordbruket i de fyra nordligaste länen avsedd konstgödsel från hamnar i dessa län. Bidragen synas böra lämnas såväl vid järnvägstransport som vid transport å omnibuslinje, vilken trafikeras av statens järnvägar och vid vilken järnvägens frakttaxor tillämpas. Bidragsbeloppens storlek ävensom övriga föreskrifter rörande denna verksamhet torde efter närmare utredning böra bestämmas av Kungl. Maj:t. Utskottet förutsätter härvid, att bidragen komma att utgå efter huvudsakligen de grunder, som finnas angivna i Kungl. Maj:ts ovanberörda brev till järnvägsstyrelsen den 18 juli 1931 (nr 310).

I fråga om erforderliga medel för ändamålet torde, med ledning av erfarenheterna från budgetåren 1931/1932 och 1932/1933, ett belopp av 200,000 kronor få anses tillfyllest för nästa budgetår. Anvisningen synes böra givas förslagsanslags natur.»

I enlighet med jordbruksutskottets hemställan anvisade riksdagen till Fraktbidrag för konstgödsel i de fyra nordligaste länen under nionde huvudtiteln för budgetåret 1938/39 ett förslagsanslag av 200,000 kronor.

Närmare föreskrifter rörande anslaget användning ha meddelats i Kungl. Maj:ts brev till lantbruksstyrelsen den 22 september 1938 (Sv. förf.-saml. nr 593).

I sitt utlåtande nr 1, punkt 107, har utskottet tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag att till Fraktbidrag till konstgödsel för budgetåret 1939/40 anvisa ett förslagsanslag av 75,000 kronor. Detta anslag är avsett för hela Norrland och för vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län.

Förbrukningen av konstgödsel i de fyra nordligaste länen under tiden 1 juli 1937—30 juni 1938 uppgår enligt i motionerna lämnade uppgifter till:

Kalisalter.

Norrbotten	1,500	ton	
Västerbotten	2,000	»	
Västernorrland	2,000	»	
Jämtland	1,000	»	6,500 ton

Fosforsyrade gödselmedel.

Norrbottn	5,500	ton	
Västerbottn	5,000	»	
Västernorrland	6,500	»	
Jämtland	2,500	»	19,500 ton

Kvävegödselmedel.

Norrbottn	2,500	ton	
Västerbottn	2,500	»	
Västernorrland	2,000	»	
Jämtland	500	»	7,500 ton
			Summa 33,500 ton.

Motionärerna föreslå att, förutom nu utgående fraktbidrag, lämnas ett bidrag i fråga om Norrbottens län om 25 procent på inköpspriset och till jordbrukare i de tre övriga nordligaste länen om 20 procent vid inköp av konstgödsel.

Av den föregående framställningen framgår, att 1938 års riksdag icke ansåg sig böra biträda då motionsvis framlagt förslag om statsbidrag till inköp av konstgödsel i de fyra nordligaste länen. I stället bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att utlämna fraktbidrag för transport av konstgödsel med järnväg eller å omnibuslinje, vilken trafikeras av statens järnvägar och vid vilken järnvägens frakttaxor tillämpas, samt anvisade för ändamålet ett förslagsanslag av 200,000 kronor. Enligt vad utskottet tidigare tillstyrkt skall verksamheten fortsätta jämväl under nästa budgetår. Den erfarenhet man hittills erhållit av denna bidragsform är emellertid obetydlig. Framförallt med hänsyn härtill anser utskottet skäl icke föreligga att redan nu å förevärande område inrätta ytterligare en form för den statliga understödsverksamheten.

Utskottet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 173 och II: 256 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 februari 1939.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Granath, Tjällgren, Alfred Andersson, Gabrielsson, Hansson* och *von Stockenström*, samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Björnlunda, *Olsson* i Rödningsberg, *Andersson* i Löbbo, *Casenberg, Andersson* i Tungelsta, *Pettersson* i Rosta, *Hilding* och *Persson* i Grytterud.

Reservation

av herrar *Sederholm, Gabrielsson, Casenberg* och *Persson* i Grytterud, vilka — under åberopande av motiveringen till motionerna I: 173 och II: 256 — hemställt

att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 173 och II: 256, till *Bidrag till inköp av konstgödsel i de fyra nordligaste länen* under nionde huvudtiteln för budgetåret 1939/40 anvisa ett *förslagsanslag* av 700,000 kronor.
